

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

دانشگاه فردوسی مشهد

رویکردهای انتقادی در ارتباطات سازمانی

ارائه دهنده: مصطفی جهانگیر

www.mjahangir.ir

mjahangirf@gmail.com

mjahangir@varastegan.ac.ir

چارچوب سیاسی منابع به کار رفته برای درک سازمان

چارچوب وحدت گرا

- تاکید بر اهداف مشترک سازمانی

چارچوب کثرت گرا

- تعارضات یک معیار مثبت و یک ویژگی ذاتی در امور سازمانی

چارچوب رادیکال

- سازمان به عنوان یک میدان جنگ که در آن نیروهای رقیب برای دستیابی به اهداف کاملا ناسازگار خود فعالیت می کنند.
- استفاده رویکردهای انتقادی از این چارچوب

ریشه تئوری انتقادی در ارتباطات سازمانی

- آثار کارل مارکس که به بررسی روابط بین مالکان و کارگران در جامعه سرمایه داری می پردازد.

رویکرد انتقادی به تحقیقات اجتماعی

- محققان مکتب فرانکفورت: هورکهایمر، هابرماس، آدورنو، مارکوزه

نظریات نظریه پردازان انتقادی

- ساختارها و فرایندهای اجتماعی خاصی عامل عدم تعادل بنیادی قدرت
- این نابرابری قدرت منجر به از خودبیگانگی و تعدی و ستم برای طبقات اجتماعی مختلف می شود.
- نقش نظریه پرداز انتقادی: بررسی و آشکارسازی این عدم تعادل ها و نابرابری ها

تحقق قدرت: تعارض اهداف

قدرت یک جنبه فراگیر در همه روابط انسانی

قدرت عامل ستیزها در جامعه

رقابت برای کسب قدرت در همه ساختارهای سیاسی
و اقتصادی

قدرت ناشی از مقام و مرتبت سازمانی
و اداری و منزلت سیاسی

قدرت ناشی از تخصص، آگاهی و
وقوف به اطلاعات

قدرت ناشی از توانایی اجبار و ترغیب
دیگران به رفتار خاص

کنترل مباحث و گفتگوهای سازمانی

تولید و گسترش روابط قدرت از طریق مباحث و گفتگوهای سازمانی

مزیت مذاکره کنندگان صاحب قدرت در مذاکره نسبت به طرف مقابل

قدرت ناشی از گفتگوها و مباحثه ها: داستان هایی که محققان به عنوان بخشی از زندگی سازمانی می گویند.

ایدئولوژی و سلطه

یکی از استعاره های سازمان:

• سازمان به عنوان ابزار سلطه

تمرکز استعاره ابزار سلطه بر ماهیت دو لبه عقلانیت

• اقدامی از یک لحاظ عقلانی و از لحاظ دیگر مصیبت آمیز

ایدئولوژی

• فرضیات بدیهی در مورد واقعیاتی که بر درک موقعیت ها و رویدادها تاثیر می گذارد.

• مجموعه ای از دستورالعمل های سیاسی و اجتماعی به منظور ایجاد تحول و دگرگونی در

امور معاش و مدنیت مردم و جوامع

رهایی بخشی

- رهاسازی افراد از بند سنت های محدودکننده غیر ضروری، ایدئولوژی ها، تصورات، روابط قدرت، انواع هویت و ...

هدف نهایی
مدل انتقادی

- آشکارسازی فرایندها و ساختارهای اجتماعی که منجر به تسلط ایدئولوژیکی شده است

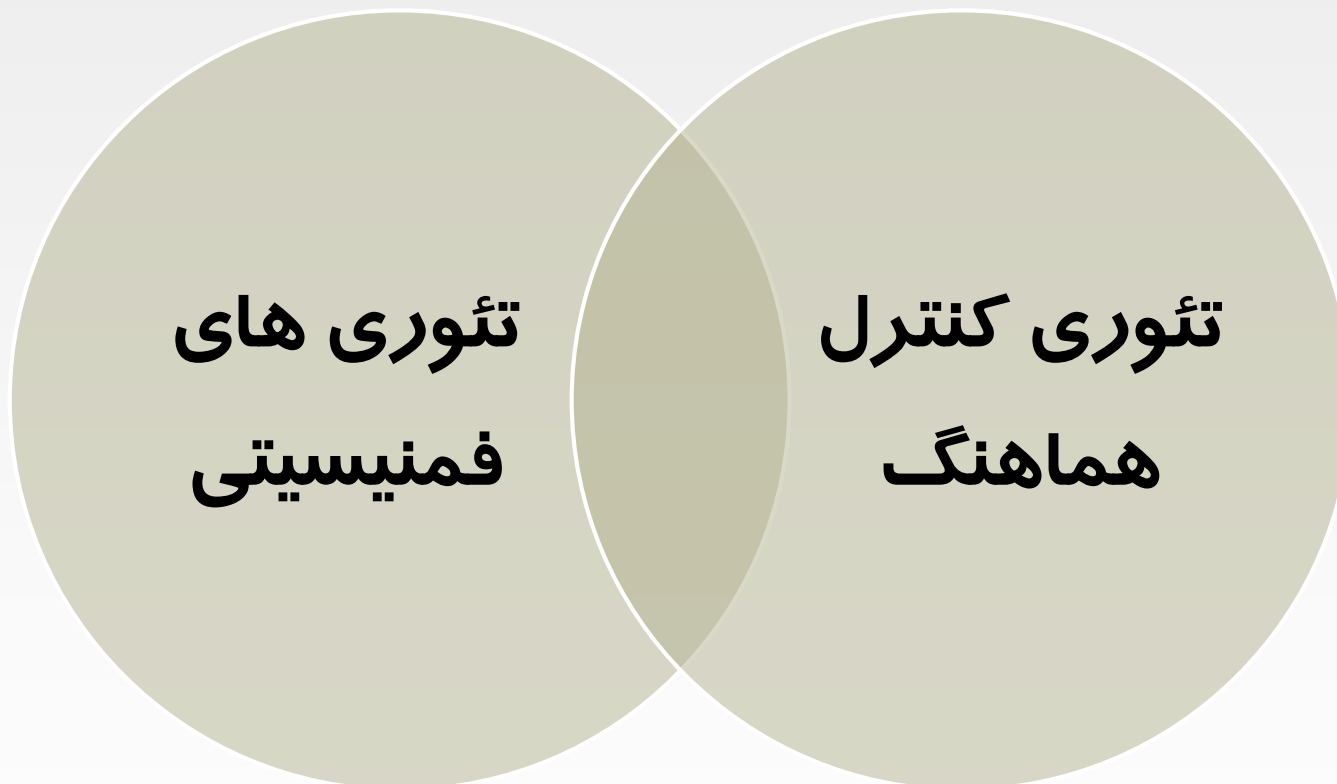
نقش نظریه
پرداز انتقادی

مفهوم مقاومت

• چگونه کارکنان متقابلاً بر اعمال قدرت و کنترل فشار وارد می کنند.

مشاهده مقاومت در فرایندهای جمعی و سازماندهی شده از جمله:

- اتحادیه سازی
- اعتصاب ها
- تحریم ها
- جنبش های اجتماعی بزرگ

تئوری کنترل هماهنگ

این تئوری می کوشد:

- تا چگونگی تغییر شکل و انتقال روابط قدرت را در محیط سازمان های تیم محور توضیح دهد.

سه مفهوم برای درک این تئوری:

- کنترل: توجه به نتایج کار و پیگیری برای مقایسه فعالیت های انجام شده با برنامه ها و اعمال اصلاحات مقتضی در موارد انحرافی
- هویت یابی: درک یگانگی با جمع یا تعلق به جمع
- انضباط: شکل های استدلالی یک گروه اجتماعی شامل انتقاد مستقیم، استفاده از سکوت و فشار اجتماعی

تئوری فمینیستی ارتباطات سازمانی

فمینیسم جنبش سازمان یافته ای که برای به دست آوردن حقوق اجتماعی، اقتصادی و سیاسی زنان شکل گرفته است.

موج اول

• آغاز در سال ۱۸۳۰ با کتاب حقانیت حقوق زن مری ولستون

موج دوم

• آغاز از دهه ۱۹۶۰ با کتاب جنس دوم سیمون دوبوار - دیدگاه افراطی

موج سوم

• آغاز از دهه ۱۹۹۰ - دیدگاه اعتدالی

• پرداختن به موضوع جنسیت در محیط کار توسط کانتر با کتاب مردان و زنان شرکت

روش تحقیقی در رویکرد انتقادی

- نشان دادن این که چگونه منابع در سازمان ها توزیع می شوند و چگونه افراد زندگی شان را درون سازمان ها درک می کنند.

روش کمی

- روش تحقیق تفسیری مشابه فنون استفاده شده توسط محققان فرهنگی. داده های فرهنگی تفسیری را در مورد زبان، انگیزه ها و عملکردها جمع آوری می کند و در مورد روابط قدرتی که در سازمان وجود دارد، قضاوت هایی انجام می دهند.

روش کیفی

- شامل تفکیک و تحلیل کردن یک متن به منظور آشکار کردن معانی سیاسی یا اجتماعی آن

روش تحلیل
تقریری

رویکرد انتقادی و ارتباطات سازمانی

قدرت، ارتباطات را درون سازمان ها شکل می دهد.

- وقتی منبع قدرت در سازمان ناشی از مقام و مرتبت سازمانی و اداری و منزلت سیاسی باشد.

محتوای ارتباطات

- اعضای سازمان با توجه به قدرت ناشی از قانون و مقررات که همان قدرت ناشی از مقام است، محتوای ارتباطات را تعیین می کنند.

جهت گیری ارتباطات

- این که جهت گیری ارتباطات سازمانی به صورت افقی، عمودی یا در همه جهات باشد مبتنی بر دیدگاه صاحبان قدرت سازمان بر اساس قدرت آنها ناشی از مرتبت سازمانی است.

رویکرد انتقادی و ارتباطات سازمانی

مجاری ارتباطات

- مجاری ارتباطات می تواند به اشکال مختلف نوشتاری، چهره به چهره و یا رسانه ای در سازمان ها باشد.
- تاکید بیشتر بر مجاری ارتباطی خاص در سازمان در دست مقامات بلندپایه اداری که دارای اختیارات ناشی از پست هستند، می باشد.

سبک ارتباطات

- سبک های ارتباطی شامل رسمی و یا تاکید بر سبک غیر رسمی می باشد که این مقوله نیز بستگی به دیدگاه این مقامات دارد که به منظور تحقق اهداف سازمانی بر کدام مورد تاکید بیشتری ورزند.

